

او د ضمه لوري ته بي له غږ نه اشاره
کيږي او اشام په مرفوع او مضموم
تورو کې اجرا کيږي.

۴- روم : د حرکت د ځينې برخې له تلفظ کولو
څخه عبارت دی. ځينې علما وکړا موييلي
دې حرکت سره نري غږ کينلو څخه عبارت دی.
يعنی دا چې د وقف په وخت کې دې د حرکت
دوه ثلثه ساقط کړي او يو ثلث دې تلفظ کړي.
معمولاً روم په ضمه او کسره مرفوع او مجرور
کې اجرا کيږي.

نوټ: (الف) اصل په وقوفو کې اسکان دی.
(ب) روم او اشام په اصلی حرکت اجرا کيږي.

دوقف علاجي

دوقف حايونو ته پاملرنه د
تجويد د علم له مهمو برخو څخه
شميرل کيږي.

دوقف علاجي په لاندې ډول
دي.

۱- م د لارڼم وقف علامه ده.
دوقف دننه کولو څخه په

معنی کې خلل پيدا کيږي.

۲- ط د مطلق وقف علامه ده.

يعني وقف کول احسن (ډيرينه)

دي له دې ځای نه بايد تير نه شو.

۳- ج - د جاييز (کافي)، وقف علامه

ده په دې ځای کې وقف او

وصل دواړه مروادي، مگر وقف

بڼه دی.

۴- ز - د مجوز وقف (حسن وقف)،

علامه ده، چې وقف او وصل یې

جاييز مگر په وصل سره لوستل

یې بڼه دي.

۵- ص - د مرخص وقف علامه ده،

(په ځينو ځايو کې چې اية

شريف او بزدوي او نفس د لوستلو

ددوام قدرت ونه لري، کولی شو
چې په دې کلمه باندې وقف وکړو
بې له دې نه چې لوستل شوی کلمه
بیات کرار کړو.

۶- لا ؛ د قیح وقف علامه ده حکه

په دې ځای باندې په وقف کولو سره
معنی تغیر کوي نوښایي چې وقف
ونه کړو.

که چیرې د نفس د نه رسیدلو
له امله وقف وشو نو لازم ده چې دووقف
شوي کلمې څخه له سره شروع وکړي.
مگر دایاتو په آخر کې دا حکم

نه دی خکه (روایت شویدی چی
رسول اکرم ﷺ د آیاتو په
آخړ کې پې وقف کولو،

۷- ۰۰ : د معانقه وقف علامه ده چې
په حاشیه کې (مع، یا معا، لیکل
شوی وي.

معانقه په لغت کې غاړه تر غاړه
کیدل او یو بل سره غین په غین
کیدلونه وایي مگر په تجوید کې
کله چې دوه وقفونه څنګ تر څنګ
راغله وي هغه ته معانقه وقف
ویل کیږي او علامه یې د دوه کلمو

سربیره وی

که چیری په اوله کلمه کې

وقف وکړی دوهمه کلمه باید په

وصل سره ولوستل شي د مثال په توګه

لَا رَيْبَ فِيهِ ۚ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ه

۸- ل ۱ د کَذَلِكَ په معنی دی

یعني ددې آیت د حکم په شادی.

۹- ق ۱ (دَقْدُقِيلٍ، يَاقِيلُ عَلَيْهِ الْوُقُوفُ)

علامه ده . د حینو علماوو په نظر

دلته وقف کول جایز دي خو

وقف نه کول بڼه دي.

۱۰- قِلَ: یعني وقف مه کوه.

- ۱۱- **قف** ؛ يعني وقف وڪري.
- ۱۲- **صلى** ؛ يعني وصل له وقف نه بهتردي.
- ۱۳- **صل** ؛ يعني وصل وڪري.
- ۱۴- **وقفه** ؛ داوبن دي سڪتي علامه ده اود قرائت د علم په اصطلاح کي سکت اووقفه سره قريب المعنى دي مگر سکتہ وصل ته اووقفه وقف ته نږدي وي.

- ۱۵- **س** ؛ د سکتہ علامه ده چي غږي د تنفس خخه قطع کيږي.
- ۱۶- **○** ؛ دايره دايه مطلق علامه ده چي چترتہ صرف دا علامه وي.

وقف دې وکړې شي .

که چیرې په سرپې رلا، وي وصل

پې هم جاین دی .

۱۷- ۵ : د کوفې ایه علامه ده او

حکم پې د دایروي ایه د حکم په شان دی .

پوښتنې

۱- وقف څه شی دی او ضدی پې کوم دی ؟

۲- وقف په اسکان له څه شي څخه عبارت دی ؟

۳- روم څه شی دی او په کومو حرکتو کې راجي ؟

۴- د لازم وقف علامه څه شی ده ؟

۵- د مجوز وقف علامه څه شی ده ؟

دوقف ډولونه

وقف په پنځه ډوله دی

۱- تام وقف

۲- حسن وقف

۳- کافي وقف

۴- قبیح وقف

۵- اضطراري وقف

۱- تام وقف: هغدی چې کلام

لفظاً او معناً په هغه سره تماميږي

اوله مابعد سره کوم تعلق و

نه لري. د مثال په توګه:

قل هو الله واحد

۲- حسن وقف: هغه دی چې
 کلام د معنی له حیثه تمام مگر
 دلفظ په لحاظ له مابعد سره ارتباط
 ولري. وقف په هغه بڼه دی مگر
 احسن (د پیرینه) وصل له مابعد سره
 دی. د مثال په توګه (الْحَمْدُ لِلَّهِ) چې
 وقف دِ لِلَّهِ پر کلمه باندې حسن
 (بڼه) دی مگر وصل د (الْحَمْدُ لِلَّهِ)
 د (رَبِّ الْعَالَمِينَ) سره احسن (د پیرینه)
 دی.

۳- کافی وقف: هغه دی چې کلام
 دلفظ له حیثه تمام او د معنی په

دراء حكمونه

دراء، دوه حكمونه لري:

تفخيم (دك لوستل، او تزيق (نرم لوستل)

۱- كه چيري دراء، زور ياپيش ولري په

تفخيم (دك، لوستل كيږي لكه رَجُلٌ، رَجَمًا

۲- هر كله چې دراء، زير ولري نو مرقق (باريك،

لوستل كيږي.

مثال: رَجَالٌ، بِالْبُرِّ

۳- هر كله كه دراء، ساكن او مخكيني توري

پي زور لرونكي (مفتوح، ياپيش لرونكي

مضموم، وي نو دك لوستل كيږي.

لحاظ له مابعد سره تعلق ولري،

چې وقف پر هغه کافي اوبنه دی.

لکه وقف په (مِنْ قَبْلِكَ، دَوَالِّزِينَ

يَوْمِنَا بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ،

وَيَا آخِرَةَ هُمْ يُوقِنُونَ، په مبارک ایه

کې، چې په دې حای کې وقف

کافي اوبنه دی.

۴. قبیح وقف؛ هغه دی چې کلام د

معنی اولفظ له جبهه له مابعد سره

تینک او کله تعلق ولري اود وقف

په سبب د مبارک ایه په معنی کې

فاحش تغیر واقع شي د مثال په توګه

د «وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ، مَبْرُكٌ
آية کې د «وَالْإِنْسَ» پر کلمه
باندې وقف .

۵. اضطرابي وقف : هغه دې چې
لوستونکي د نفس تنګۍ یا نورو
له امله وقف ته ضرورت پیدا کړي
په دې صورت کې هغه ته وقف جایز
دی مګر هغه دې وشي چې پر هغه
کلمه باندې وقف وشي چه د معنی
فساد واقع نه شي اوله وقف نه پس
له یوې ماقبلې مناسبې کلمې څخه شروع
وکړي لکه د ضرورت په وخت

کې وقف د (الْفَحْشَاءُ) په کلمه
 باندې د (وَيَنْتَهِي عَنِ الْفَحْشَاءِ) په
 مبارک ایه کې چې لوستونکي دې وروسته
 د اضطرار د لړۍ کیدوڅخه مبارک ایه له سره
 شروع کړي او ودي لوي
 (وَيَنْتَهِي عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ)

پوښتنې

- ۱- وقف په خودوله دی؟ د هريونوم واخلی.
- ۲- کافي وقف تعریف او د مثال سره په بیان کړی.
- ۳- قبیح وقف تعریف کړی.
- ۴- د اضطراري وقف نه وروسته دې
 له کوم حای نه لوستل شروع شي؟

وقف په حرکت او وصل په سکون

یوله هغو حالتونو څخه چې د وقف

په وخت کې د توجه وړې دی وقف

په حرکت او وصل په سکون دی ، چې

د تجوید د علماو په نظر دادو له

وقف جایز نه دی.

۱- وقف په حرکت : هغه دی چې

د وقف په وخت کې له دې نه چې د کلمې

آخر حرکت له منځه ولاړ شي ، صوت غږ ،

قطع شي او د نفس له تازه کولو نه

پس وروستی کلمه ولوستل شي لکه:
 (مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ ۝) بي له دي نه چې
 نون ساکن شي، د نفس له تازۀ کولونه
 وروسته د اِيَّاكَ نَعْبُدُ مبارک ايه ولوي.
 وصل په سکون! هغه دی چې د
 وقف په وخت کې دکلمې حرکت ساقط کړي او بي
 له دي نه چې نفس تازۀ کړي سماسي وروستی کلمه
 ولوي لکه (مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ ۝) چې نون ساکن کړي
 او بيله دي چې نفس تازۀ کړي د اِيَّاكَ نَعْبُدُ مبارک
 ايه ورسره وصل کړي.

پوښتنې

- ۱- وقف په حرکت تعریف کړی.
- ۲- ایا وصل په سکون جایز دی؟

قطنی نون

که چیری له تنوین شخه وروسته
داسی کلمه راشی چې اول یې د وصل همزه
وي د وصل په حالت کې تنوین په مکسوره
نون بدلیږي چې همدې نون ته قطنی
نون ویلي او په قرآن کریم کې دواړه
(ن،) په شکل لیکل کیږي.

مثال: عَلِيمٌ الَّذِي، شَيْبَانَ السَّمَاءِ
هُمَزَةٌ وَالَّذِينَ

په پورتنیو مثالو کې د عَلِيمٌ
کلمه چې د وصل په حالت کې
یې تنوین په مکسوره نون بدل شوی

دی اوهمدارنگه دنوروکلماتو
توینونه په قطني نون بدل شوي
دي مگر دوقف په صورت کې
قطني نون ته اړتیا شته .

پوښتنې

- ۱- دوه مبارک آیاتونه چې په هغو
کې نون قطني راغلي وي وښایاست.
- ۲- آیا دوقف په صورت کې
قطني نون ته اړتیا شته؟

د تور و خيښي صفتونه

۱- قلقله : په لغت کې ټکان او ښویدل-
لوته والي او په اصطلاح کې ټکان
ورکول دي ساکن توري ته په خپل
مخرج کې .

د قلقلي توري پنځه دي چې
مجموعه يې (قُطْبُ جَد) دي لکه :
ابواب ، خلاق ، مجید ، محیط ، بهیج
مکر په قاف کې قلقله واجب
او په نور و خلودو تورو کې جاز
ده او د تجوید د خيښو علماوو په نظر د قلقله

په ټولو تورو کې چې ساکن وي
قلقله واجب ده

۲- صفيړ : هغه غږ دی چې د
ثنا يا غاښوونو او ژبې له منځ څخه
راوځي او درې توري (صاد، سين او
ر) نوموړې صفت لري.

۳- لين : په لغت کې د نرغ په
معنی دی. دوه توري (واو اويا)
چې ساکن او ماقبل يې مفتوح وي
د لين توري بلل کيږي ځکه چې
په نرغ سره تلفظ کيږي.

۴- انحراف : په لغت کې ميل
۲۸

کولوته وایي . دوه توري (راء
اولام) چې د اداکولوپه وخت کې
پې شته د تالوخوا ته میل کوي
منحرفه توري بلل کېږي.

۵- تکریر : د بیا لوستلو او تکرار
کولو څخه عبارت دی او د (راء توري)
د اصفت لري.

۶- تَفْشِي : د تیت اوشیندل شوی
معنی ورکوي د شین توري د بې
صفت لرونکي دی ځکه چې دهغه
د اداکولوپه وخت کې غږ په
خوله کې تیت او منتشر کېږي.

مثلاً مَرِيْمَ ، مُرْجُونَ

۴- که چیرې (راء) ساکن او مخکینی توري
پې زیر لرونکی (مکسور، وي (راء) نری
لوستل کیږي په دې شرط چې کسره اصلي
وي او پس له (راء) نه مفتوح توري د
استعلاء له تورو څخه نه وي لکه (راء)
په (فَرْعُونَ وَاسْتَغْفِرُونَ) کې .

۵- که چیرې (راء) ساکن او ماقبل یې
مکسور وي مگر وروسته له هغې د
استعلاء یو مفتوح توري وي نو د کلوستل
کیږي لکه (راء) په لِبَالِ الْمُرْصَادِ، فِرْقَةٍ
قِرطاسٍ کې مکرپه (کُلَّ فِرْقٍ) کې (دق)

۷- استطاله ا د غزیدل شوی په
معنی ده اود (ضاد)، توری ادا صفت
لري .

باید وویل شي هغه صفتونه چې مخکې
ذکر شول یوله بل سره متضاده دي او
ضدیت نه لري .

۱- اذلاق ؛ د گړندیتوب او تیزی په معنا
دی او شپږ توري (باء،راء، فاء، لام، میم او
نون) د مذلقی په نوم یادېږي حکم چې
په گړندیتوب سره ادا کېږي .
۲- اصمات ؛ د چپتیا او سکوت په معنا
دی اود اذلاق ضد دی نو د مذلقی تورو

نه پرته نور ټول تورې مصمته دي.

پوښتنې

۱- قلقله تعريف كړي.

۲- په لاندينې مبارك آيه كې د
صغيرتورې وښايست.

۳- فَادَانُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ
يَوْمَئِذٍ وَلَا يَسْأَلُونَ ه

۳- لين په لغت كې څه معنا لري او د لين
تورې كوم دي ؟

۴- كوم تورې د تفشي صفت لري ؟

۵- په لاندينې مبارك آيه كې كوم
تورې د استطالي صفت لري ؟

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ۚ

سورة فاتحه آية ۷

۶- مذلقی توروته وې مذلقه توری وای؟

دضمیر ها، اشباع
اود هغی نه اشباع

اشباع په لغت کې مړول اود
تجوید د علم په اصطلاح کې د قوت
د حرکت له دك لوستلو څخه عبارت
دی په داسې ډول چې په ضمّه کې
د (واو) او په کسره کې د یاء په
شکل اداسي لکه: مَالُهُ چې د مَالُهُ

او سَمْعِه د سَمْعِي په شکل ادا کړي.
که چیرې د (هـ) ضمیر مضموم
وي د اشباع په حالت کې د (واو)،
په شکل او که چیرې د هـ ضمیر مکسوف
وي د یاء په شکل تلفظ کړي.

که چیرې مابعد یا ماقبل د هـ
د ضمیر ساکن وي په اشباع سر لاند
لوستل کړي لکه: مِنْهُ، وَيُعَلِّمُهُ
الْكِتَابَ، مَكْرِه (فِيهِ مُهَانًا)، مَبَارَكُ اِيَّة
کې د هـ ضمیر د اشباع په طریق
لوستل کړي.

دا د (،) د ضمی، د (آ) د کسری

ARIC

B

6.491

SCA

9002.v.52

نشر وونکې ادارد:

ټولونونکې: سويډن

او داروپا گډ بازار (EC)

د چاپ کال: ۱۳۷۸ هـ.ش

د چاپ شمير: ۷۷۰۰

چاپونکي: داکبر (ACBAR) چاپخانه.

دا (۱) د فتحي داشباع علامه ده .

پوښتنې

۱. په لاندې مبارکواياتونو کې هغه
(هاء) چې په اشباع سره لوستل کيږي
وښايي .

قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنِّهْمُ عَصَوْنِي وَاتَّبَعُوا
مَنْ لَّمْ يَزِدْهُ مَالُهُ وَوَلَدُهُ إِلَّا خَسَارًا

سوره نوح ايه ۲۱

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ۝ وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ ۝
وَصَاحِبَتِهِ وَبَنِيهِ ۝

سوره عبس

د استعلاء د توري د کسري په خاطر
د تجويد د علم عيني عالمان يې تفخيم
بڼه بولي او بعضي يې ترقيق .

۶- که چيري (راء، ساکن او ماقبل يې
په عارضې کسره سره مکسور وي دک
لوستل کيږي، لکه (راء، په (اِمِ ارْتَابُوا
اولَمِنْ ارْتَضَى کې .

۷- په هغه صورت کې چې (راء، د وقف په
وسيله ساکنه شي او ماقبل يې هم ساکن
وي په دې حالت کې د دريم توري حرکت
(د راء د مخکېني نه د مخکېني توري حرکت)
اعتبار لري که چيري مفتوح يا مضموم

وي ڊڪ لوستل ڪيري لکه (راء) په
(خُسْرُ، او (بِالصَّبْرِ، ڪي .

اوک چيري مکسور وي نري لوستل
ڪيري لکه (راء) په اَلْسَحْرِ ڪي .

۸- ڪه چيري (راء) ساکن او مخکني
له هغي نه ساکنه ديا، وي نري لوستل

ڪيري ڪه خه هم ديا، ماقبل مفتوح
وي ، د مثال په توک ڪه (راء) په
خَيْرٌ ۽ سَيُرٌ د وقف په حالت ڪي .

پوڻيتي

- ۱- (راء) شو حڪمونه لري؟
- ۲- د لاندینو کلمو په کومه (راء) کې ترقیق
اوپه کومه (راء) کې تفخیم دی؟ له هغې
(راء) لاندې چه په تفخیم لوستل کيږي
خط اوله هغې (راء) څخه چې په ترقیق
ادا کيږي دایره وکابزی.

مَرْجُونَ قَرطَائِسَ رِجَالٌ سَرُّوْلٌ

- ۳- د فاتحې سوره ولولې او وويلې
چه په کومه کلمه کې (راء)
په تفخیم اوپه کومه کلمه کې
په ترقیق اداء کيږي؟

د الله جَلَّالُهُ د (ل) د توري تفخيم او ترقيق

الف - که چیرې د الله جَلَّالُهُ د

لفظ شخه مخکېني مفتوح یا مضموم
وي، مفخم (ډک)، لوستل
کيږي لکه (ل)، په مِنْ الله
او نصر الله کې.

ب - که چیرې د الله جَلَّالُهُ له

لفظ شخه مخکېني توري مکسوري
په ترقيق (نري)، لوستل کيږي د مثال
په توگه: بِاللّٰهِ، لِلّٰهِ، بِسْمِ اللّٰهِ کې.

وقف

وقف په لغت کې د خبرو کولو
په ترڅ کې دریدلو او لږ څه ځنډ کولو
ته وایي او د تجوید د علم په اصطلاح
کې د کلمې وروستی توری ساکن کول
دې چې د نفس او غږ پریکړه ورسره
کېږي.

د وقف او وصل منځني حالت ته
سکته وایي.

د وقف په وخت کې نفس او غږ دواړه
پرې کېږي او نفس تازه کېږي، مگر
د وصل په وخت کې نفس او غږ نه قطع

کیري او نفس نه تازہ کیري .
د خزاو اعراب قطعی تہ پی لہ قطعی د
نفس نه سکتہ ویل کیري .

دوقف پہ حالتونوی بدلون

۱۔ وقف پہ اسکان عبارت دی لہ
ساکنولو د کلمونہ چہ حرکت ولری
لکہ (ک) پہ فَسَّيْحُ بِحَمْدِ رَبِّكَ کي چہ
(ک) زور لری پہ حالت دوقف کي
بِحَمْدِ رَبِّكَ لوستل کیري .

۲۔ وقف پہ ابدال: عبارت دی لہ

تبدیل د (تاء)، تائیت په هاسره لکه:
صلوة چې د وقف په حالت کې صلوة
تلفظ کیږي.

او تبدیل د تنوین په الف سره
لکه رَجِمًا اوشکُورًا چې د وقف په
حالت کې رَجِمًا اوشکُورًا لوستل کیږي.
۳- وقف له اشمام سره: اشمام د تجوید په
علم کې عبارت دی د توري له ساکن کولو
نڅخه د وقف په حالت کې اوشونډ و ته اشاره
وړکول دي د پېښ طرف ته لکه په
آخرین (ن)، د (نَسْتَعِیْنُ)، کې چې د وقف
په وخت کې شونډې پری راټولېږي او

د افغانستان اسلامي دولت

د ښوونې او روزنې وزارت

د تالیف او ترجمې ریاست

تجوید

د شپږم ټولګي لپاره

مؤلف: مولوی غلام عیسیٰ

د افغانستان اسلامي دولت
د بشوونې او روزنې وزارت
د تاليف او ترجمې رياست

تجويد

د شپږم ټولګي لپاره

مؤلف: مولوی غلام عیسیٰ

کال ۱۳۷۴ هـ ش

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د ښوونکي لپاره لارښود:

- ۱- ښوونکي بايد له پاکو جامو سره ټولگي ته ننوځي.
- ۲- ښوونکي بايد ټولگي ته له ننوتو مخکې درسي پلان ولري.
- ۳- درسي پلان بايد د درسي ساعت مطابق جوړ شي.
- ۴- ښوونکي بايد په تدريس کې له ډول ډول روشونو څخه کار واخلي.

- ۵- ښوونکي بايد په ټاکلي وخت ټولگي ته داخل شي.
- ۶- ښوونکي بايد خپل ځان د يو همکار په توگه زده کوونکو ته وروپيژني.

- ۷- ښوونکي بايد ټولگي ته د ننوتو په وخت کې سلام وچوي.
- ۸- ښوونکي بايد د نوي درس په پيل کې بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ووايي.

- ۹- ښوونکي بايد د تدريس لپاره ښه فضا برابره کړي.
- ۱۰- ښوونکي بايد د زده کوونکو حاضري واخلي.
- ۱۱- ښوونکي بايد د زده کوونکو کورنۍ کار وگوري او اصلاح يې کړي.

- ۱۲- د (کلمو الناس علی قدر عقولهم) مقولې په نظر کې نيولو سره ښوونکي بايد د زده کوونکو له سويې سره سم درس ورکړي.
- ۱۳- ښوونکي بايد د تدريس په وخت کې خپل زده کوونکي

ارزيابي کړي.

۱۴- ښوونکی ته لازمه ده چې د زده کوونکو په منځ کې د ښه نیت او ورور ولې فضا برابره کړي.

۱۵- ښوونکی باید خپلو زده کوونکو ته په تدریس کې برخه ورکړي.

۱۶- ښوونکی دی د درس د مؤثره کیدو په خاطر خپل زده کوونکي وپېژني.

۱۷- ښوونکی دی د درس په پای کې زده کوونکو ته د پوښتنو کولو حق ورکړي.

۱۸- ښوونکی دې زده کوونکو ته کورنۍ وظيفه ورکړي.

۱۹- ښوونکی دې په تدریس کې له محيطي، ساده او ارزانه مواد و څخه گټه واخلي.

۲۰- ښوونکی دې په داسې ډول د زده کوونکو پوښتنوته ځواب ووايي چې په راتلونکې کې د دوی د پوښتنو کولو استعداد کمزوری نشي.

۲۱- ښوونکی دې زده کوونکي و پوهوي چې ددی کتاب تمرينه خپلو کتابچوته نقل او هلته دې حل کړي.